

A-11726
NSVL KOHTU RAHVAKOMISSARIAADI ÜLELIIDU-
LINE JURIIDILISTE TEADUSTE INSTITUUT

RAHVAKOHTUNIKU JA RAHVAKAASISTUJA
BIBLIOTEK

V. M. TŠHIKVADZE

HULIGAANSUS

RK „TEADUSLIK KIRJANDUS“
TARTU 1941

Kohtuorganid on viimasel ajal täienenud uute kohtutegelastega, kel puudub veel vajalik vilumus kohtutöös.

Need seltsimehed vajavad igapäevast prakti-
list abi.

„Rahvakohtuniku ja Rahvakaasistuja Biblioteegi“ on ülesandeks täita lühisa populaar-juriidilises kirjanduses. Bibliotsek koosneb annetest, mis käsitlevad üksikuid küsimusi kriminaal-, tsiviil-, kohtu- ja teistest õiguse harudest.

NSVL KOHTU RAHVAKOMISSARIAADI ÜLELIIDU-
LINE JURIIDILISTE TEADUSTE INSTITUUT

RAHVAKOHTUNIKU JA RAHVAKAASISTUJA
BIBLIOTEK

Sundeksemplar

V. M. TŠHIKVADZE

1941

HULIGAANSUS

TOIMETANUD I. T. GOLJAKOV

RK „TEADUSLK KIRJANDUS“
TARTU 1941

Tõlgitud teose järgi: В. М. Чхиквадзе: «Хулиганство».

Tõlkija: L. Raudsepp.

9206

A-11726

Peatoimetaja **H. Kruus** Vastutav toimetaja H. Kadari.
Tehniline toimetaja J. Ots. Korrektor M. Kindlam. Trüki-
koja tellimise nr. 24. MB 3561. Ladumisele antud 1. II 1941.
Trükkimisele antud 28. II 1941. Laotihedus trpg. 23 808.
Trükipoognaid 2. Autoripoognaid 1,2. Paberi formaat
73 × 103. $\frac{1}{32}$. Trükiarv 3100. Trükitud Natsionaliseeritud
„Noor-Eesti“ trükikojas 1941, Tartu, Kastani 38.

Hind 1 rbl. 10 kop.

В. М. Чхиквадзе: «Хулиганство». На эстонском языке.
Эгосиздат »Научная Литература», Тарту.

I peatükk.

ÜLESANDEID HULIGAANSUSEGA VÕITLEMISEL.

1. Sotsialismi võit ja sotsialistlik kultuur.

ÜK(b)P kaheksateistkümnnes kongress võttis kokku maailma-ajalooliste võitude tulemused, mis nõukogude rahvad Lenini-Stalini juhtimisel olid saavutanud.

NSVL-s võitnud sotsialism tõi rahvastele sotsialistliku kultuuri suurima õitsengu, tootmisjõudude tormilise arengu, inimsoo arengu ajaloos enneolematu materiaalse jõukuse, õnneliku, lõbusa ja rõõmsa elu.

Sotsialismimaal on inimene hinnalisim kõigist kapitalidest. Sotsialism lõi kõik vajalikud tingimused nõukogude inimese igakülgeks ja harmooniliseks arenguks.

Võitlus sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise eest on inimese kõrgete ideeliste omaduste kasvatamise suurimaks kooliks; ta kasvatab NSVL kodanikes iseloomu kindlust, valvsust ja kartmatust võitluses vaenlastega, ennastsalgavat truudust kodumaale ja sotsialismile.

Sotsialismi maailma-ajaloolised võidud löid meie

maal nõukogude rahva kõlbelis-poliitilise ühtsuse, mis on ajaloos seninägematu.

Stalinlik Konstitutsioon tõstis NSVL kodanike poliitilist aktiivsust, nende organisatsioonilist isetegevust ja entusiasmi. Ta tõstis NSVL kodaniku määratule poliitilisele, ideelisele ja moraalsele kõrgusele. Ta kasvatab NSVL kodanikke nõukogude seaduste järgimise ja vankumata täitmise vaimus, ühiskondlikku kohustusse ausa suhtumise, sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus, rahvavaenlaste vihkamise ja sotsialistliku kodumaa armastuse vaimus.

Nõukogudemaa on tehtud määratu töö kapitalistlike jäänuste hävitamiseks inimeste teadvuses, väikekodanliku stiihia ning anarhilisuse, lodevuse ja distsiplineerimatuse juurteni hävitamiseks. Kuid see töö pole veel kaugeltki lõpetatud: „... Nüüd ja tulevikuski kodanlike vaadete jäänused säilivad inimeste ajades, ehkki majanduses kapitalism on juba likvideeritud. Seejuures tuleb arvestada, et kapitalistlik ümbruskond, mille suhtes püssirohi tuleb kuiv hoida, püüab elustada ja toetada neid jäänuseid („ÜK(b)P ajalugu“, lk. 336).

NSVL astus oma arengu uude ajajärku, sotsialistliku ühiskonna ülesehituse lõpuleviimise ajajärku ning järkjärgulisele üleminekule sotsialismilt kommunismile.

On saabunud Nõukogude riigi uus arenguetapp, kus otsustava tähtsuse omandab töötajate kommunistlik kasvatus ja kapitalismi jäänuste ületamine inimeste teadvuses.

Sissejuhatavas kõnes ÜK(b)P XVIII kongressil ütles sms Molotov:

„Meie sisemiste ülesannete seisukohalt kandub raskuspunkt nüüd kasvatustlikele küsimustele, kommunistliku kasvatus küsimustele, nii väga visa hingega kapitalismi jäänuste likvideerimise ülesandele töötajate teadvuses.“

2. Huligaansus — kapitalismi jäänuste üks avaldusi inimeste teadvuses.

Töötavate rahvahulkade majanduslik kindlustamatus, teadmatus homse päeva ees, töötaolu, nälg, väljakannatamatud korteritingimused, hooldamatus, pimedus ja ignorantsus, kultuurimadalus — kõik see sünnitas parimad eeldused huligaansuse laialdaseks arenemiseks revolutsioonieelsel ajajärgul.

Suur vene kirjanik Maksim Gorki oma jutustuses „Okurovi linnake“ kirjeldas erakordse jõulisuse ja talle omase kunstilise meisterlikkusega, kuidas tsaristliku Venemaa tööliste rasked materiaalsed tingimused mürdsid inimese hingeelu, tehes temast huligaani.

„Burmistrov oli agulirahva tähelepanust kõvasti hellitatud, kuid nõudis ikka rohkemat ja rahuldamatuna — hakkas meeletult ja metsikult oma tujusid näitama: käristas endal rõivad lõhki, kõndis pool alasti mööda alevikku, aeles tolmus ja poris, pildus kaevudesse elusaid kasse ja koeri, peksis mehi, solvas naisi, lõugas lorilaule laulda, laskis kurjaennustavat vilet.“

Mitte vähem ereda kuju inimesest, kelle hingeelu on vigastatud ekspluateerimise väljakannatamatuist tingimustest, andis Gorki oma jutustuses „Sinine elu“.

Tõesti meisterlikult huligaansuse hingeellu tungides joonistas Gorki huligaan Kalistrata tüübi, kes enesest nõnda jutustab: „Juhtub, et kallan petrooleumi posti kirjakasti, torkan sinna süüdatud tiku, kirjad, eks ole, põlevad, aga keegi ei taipa midagi. Isegi lehes kirjutati: millest kirjad põlevad? Kuumadest tundevaldustest, kirjutage külmavereliselt! Rumalus muidugi, noorus, ööd läbi ei maga, ikka mõtled: kuidas välja paista. Praegugi armastan ma inimesi kimbutada. Naljakas, kui nad kõndides komistavad.“

Tsaristlik kord Venemaal, mis põhines rõhumisel, kurnamisel ja vägivallal, kapitalismi hundimoraali võidutsemisel — „inimene on inimesele hunt“, pidurdas kõigiti ühiskonna ja kultuuri arengut. Selles „rahvaste vanglas“, kus rahvas pidi taluma kuulmatuid alandusi, ei tundnud töötav inimene muud kui puudust ja viletsust.

NSVL-s praegustes tingimustes esinevad üksikud huligaansuse juhud tõendavad, et veel on olemas kapitalismi jäänuseid inimeste teadvuses. Nad väljendavad väikekodanliku stiihia jäätmete survet meie elanikkonna mahajäänumaile osadele.

Ja mineviku jäätmed kapitalismi jäänuste näol säilivad antud arenguastmel inimeste teadvuses „mitte ainult seepärast, et inimeste teadvus oma arengu poolest nende majanduslikust seisundist maha jääb, vaid ka seepärast, et ikka veel kestab kapitalistlik ümbritsus, mis püüdleb elustada ja toetada kapitalismi jäänuseid NSVL majanduses ja inimeste teadvuses“ (Stalin, Aruande-ettekanne partei XVII kongressil. Stenograafiline aruanne, 1934. a., lk. 28).

Rahvavaenlased püüdsid kapitalismi jäänuseid inimeste teadvuses, eriti aga huligaansust, ära kasutada sotsialismivastase metsiku võitluse tugevdamiseks, eesmärgiga desorganiseerida sotsialistlikku distsipliini ja ühiskondlikku korda. Vaenulikud ollused kasutavad ära meie ühiskonna üksikute liikmete mahajäänud olekut, seda, et väike-eromanduslik hingeelu ja väikekodanlik anarhilisus ei ole veel lõplikult välja kulunud, suunates neid huligaansuse teele, et sellega desorganiseerida sotsialistlikku ehitustööd.

Võitlus huligaansusega omandab erilise tähenduse nõukogude rahva materiaalse ja kultuurilis-poliitilise taseme edaspidise tõusu valgustuses.

Võitlus huligaansusega on võitlus väikekodanliku anarhilisuse, mahajäävuse ja kultuuritusega, mis on päritud kapitalistlikust minevikust, kasvatatud sajandeid kestnud eksploatatsioonist, viletsusest ja ikest.

Võitlus huligaansusega on võitlus distsipliinitusega, lodevusega, oheldamatusega, väikekodanliku stiihia avaldusnähtustega ja anarhilisusega. Võitlus huligaansusega on võitlus selle eest, et luua uut suhtumist töösse ja omandisse, sotsialistliku ühiselu reeglite austamist, võitlus uue suhtumise eest teineteisesse, kollektiivisse, võitlus uue inimese kasvatamise eest.

3. Sotsialistliku distsipliini kasvatamine ja võitlus huligaansusega.

Järelikult on huligaansusega eduka võitlemise küsimus lahutamatult seotud uue distsipliini kasvatamisega, kapitalistlike jäänuste ületamisega.

Lenin, korduvalt rõhutades uue, sotsialistliku distsipliini kasvatamise täit raskust, ühtlasi osutas teadliku proletaarse distsipliini määratule tähtsusele sotsialistliku ehitustöö ülesannete teostamise seisukohalt. „See riigi uus organisatsioon sünnib suurima vaevaga, sest võita enda desorganiseerivat, väikekodanlikku lodevust — see on raskeim kõigest, see on miljon korda raskem kui suruda maha rõhujat-mõisnikku või rõhujat-kapitalisti, kuid see on ühtlasi ka miljon korda viljakam uue organisatsiooni loomiseks, mis on vaba ekspluateerimisest. Kui proletaarne organisatsioon lahendab selle ülesande, siis sotsialism võidab lõplikult“ (Lenin, Teosed, XXIV k., lk. 307).

Lenin rõhutas, et uue distsipliini kasvatamine toimub ägeda klassivõitluse tingimustes.

Uue inimese kasvatamine toimub visas võitluses väikekodanliku stiihia jäätmetega, mineviku jäänustega inimeste teadvuses; võitluses riigivaenuliku suhtumisega töösse, ühiskondlikku omandisse, ühiskonda, võitluses huligaansuse, oheldamatuse jne. vastu.

4. Kohtu ülesanded võitluses huligaansusega.

Lenin ja Stalin, arvestades huligaansuse suurt ohtu sotsialistliku ühiskonna ülesehitamisele, nõuavad

huligaansuse vastu halastamatut võitlust. Artiklis „Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded“ Lenin kirjutas: „Diktatuur on raudne võim, revolutsiooniliselt julge ja kärmas, halastamatu nii ekspluateerijate kui ka huligaanide mahasurumisel“ (L e n i n, Teosed, XXII k., lk. 459). Lenin nõudis sõda „...mitte elu, vaid surma peale... sulide, söödikute ja huligaanide vastu“ (L e n i n, Teosed, XXII k., lk. 164).

Seltsimees Stalin ütles ÜK(b)P KK ja KKK pleenumil 1933. a. jaanuaris, et „meie aja revolutsiooniline seaduslikkus on sihitud oma teravikuga... ühiskondlikus majandamises esinevate varaste ja kahjurite vastu, huligaanide ja ühiskondliku omandi riisujate vastu“ (S t a l i n, Leninismi küsimused, 10. tr., lk. 509).

Võitlust kapitalismi jäänuste vastu ja uue distsipliini kasvatamist teostatakse eelkõige veenmise meetodite abil, laialdase poliitilis-kasvatusliku töö abil tööraha keskel, elanikkonna mahajäänud elementide ühiskondliku mõjutamise meetoditega.

Kuid neist meetodeist ei piisa. Oluline osa uue distsipliini kasvatamisel ja inimeste ümberkujundamisel on ka kriminaalkaristusel, sundusel. Lenin ütleb, et „võitlust selle (s. o. väikekodanliku — V. Tš.) stiihiaga pole võimalik pidada ainult propaganda ning agitatsiooni abil, ainult võistluse organiseerimise, organisaatorite valiku abil, vaid võitlust tuleb pidada ka sundimise teel“ (L e n i n, Teosed, XXII k., lk. 460).

Ühtlasi märgib Lenin, et sundimine annab positiivseid tulemusi, kui seda tarvitatakse veenmise alusel.

„Me peame maksku mis maksab esmalt veenma ja alles siis sundima“ (Lenin, Teosed, XXVI k., lk. 235).

Lenin, nõudes kõige karmimate karistusvahendite rakendamist huligaanide suhtes, viitas samaaegselt ka karistuse niisuguse organiseerimise vajadusele, et oleks maksimaalselt kindlustatud huligaanide parandamise, ümberkasvatamise võimalus. Eriti teravalt rõhutas Lenin karistuse kasvatusliku tähtsuse küsimust võitluses huligaansusega. Karistuse efektiivsus, selle vormide mitmekesisus, selle paratamatus ja avalikkus, karistuse individualiseerimine sõltuvalt kurjategija ja tema poolt toimepandud kuriteo ühiskonnaohtlikkuse määrast — see on, mida nõudis Lenin nõukogude kohtult huligaanide ümberkasvatamiseks, nende kohandamiseks sotsialistliku ühiselu tingimustele.

II peatükk.

NÕUKOGUDE KRIMINAALSEADUSANDLUS HULIGAANSUSEST.

1. Huligaansuse mõiste määratlemine.

Liiduvabariikide kriminaalkodeksid sisaldavad paragraafe, mis käsitlevad võitlust huligaansusega. Et praktikas õieti rakendada neid kriminaalkodeksi paragraafe, tuleb selgitada tunnused, millistega seadus määratleb huligaansust. Edasi on vaja täpselt piiritella huligaansuse juhtumeid ja kuritegude juhtumeid, mis küll sarnanevad huligaansusega, kuid on ette nähtud Kriminaalkodeksi teistes paragraafides.

VNFSV KrK § 74 määratleb huligaansuse mõistet järgmiselt: „Huligaansus, s. t. esmakordselt toimepandud ulaklikud teod ühenduses ilmse lugupidamatusega ühiskonna vastu¹.

VNFSV KrK § 74 lg. 2 sätib raskemalt karistatavatena ulaklikke tegusid, mis seisnevad „määramises või korratuses, või olid teistkordselt toime pandud, või tõrksalt neid ei lõpetatud, hoolimata ühiskondliku korra kaitse organite hoiatusest, või oma sisult olid eriti küünilised või jultunud“.

2. Huligaansuse objekt.

Kriminaalkoodeksi ülalnimetatud paragraafi sisu selgitamiseks tuleb kõigepealt määratella, mida kaitseb kriminaalseadus, ähvardades karistusega ulaklike tegude toimepaneku eest. Teiste sõnadega, tuleb kindlaks määrata, millele kuritegu on sihitud, ehk mis on huligaansuse objektiks.

¹ Tekstis tsiteeritud VNFSV KrK § 74 lg. 1 on muudetud vastavalt NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusele kriminaalvastutuse kohta toimepandud väikeste varguste eest ja huligaansuse eest (avaldatud NSVL Ülemnõukogu Teatajas 22. VIII 1940, nr. 28 (91)) ja pandud kehtima järgmises redaktsioonis:

Huligaansete tegude eest ettevõtteis, asutistes ja avalikkuses kohtades — karistatakse üheaastase türmiga, kui need teod oma iseloomult ei too kaasa raskemat karistust. (Vt. VNFSV Kriminaalkoodeks muudatustega kuni 15. novembrini 1940. Ametlik tõlge. ENSV Kohtu Rahvakomisariaat, Tallinn 1940, § 74 ja lisa nr. 8.). — Vastut. toimet. märkus.

Eelkõige on kuriteo objektiks huligaansuse juures sotsialistlikus riigis kindlaksmääratud ühiskondlik kord. Huligaansus rikub meie maal valitsevat õiguskorda ja ühiskondlikku rahu. Ta rikub sotsialistliku ühiselu kindlaksmääratud reegleid.

Stalinliku Konstitutsiooni § 130 lausub:

„NSV Liidu iga kodanik on kohustatud Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Konstitutsioonist kinni pidama, seadusi täitma, töödistsipliini pidama, ausalt ühiskondlikesse kohustesse suhtuma ja sotsialistliku ühiselu reegleid austama.“

Stalinlik Konstitutsioon sättis sotsialistliku ühiselu reeglid, mis kasvatavad NSVL kodanikke kodumaa- ja sotsialismitruuduse vaimus.

Sotsialistliku ühiselu reeglite hulka kuuluvad tööliklassi poolt seatud ühiskondlik kord, inimeste käitumise normid, mis tulenevad töötajate elutingimustest, tavad, mis on kujunenud sotsialistlikus ühiskonnas.

Nõnda siis: huligaansuse ühiskonnaohtlikkus seisneb selles, et ta on sihitud Stalinlikus Konstitutsioonis kirjutatud sotsialistliku ühiselu reeglite vastu.

Huligaansus on sihitud mitte üksnes sotsialistliku õiguskorra, vaid ka NSVL kodanike isiklike huvide vastu. Stalinlik Konstitutsioon määrab kindlaks ühiskonnakorra, mis tagab Nõukogude Liidu kodanike isiklike õiguste laialdase arengu. NSVL kodanike nende huvide rikkumine ohustab ühtlasi nõukogude ühiskondlikku korda.

Seoses sellega, et huligaansus on sihitud esma-

joones sotsialistliku õiguskorra vastu, paigutasid liiduvabariikide kriminaalkoodeksid paragraafi huligaansusest valitsemiskorra-vastaste kuritegude ossa (VNFSV KrK § 74, Ukraina NSV KrK § 70, Valge-Vene NSV KrK § 107, Azerbaidžani NSV KrK § 103, Gruusia NSV KrK § 75, Armeenias NSV KrK § 98, Uzbeki NSV KrK § 97¹, Tadžiki NSV KrK § 95, Turkmeeni NSV KrK § 69).

NSVL ja liiduvabariikide ning autonoomsete vabariikide kohtukorralduse uus seadus rõhutab, et ulaklikud teod, mis on sihitud nõukogude õiguskorra vastu, on ühtlasi sihitud ka nõukogude kodaniku isiku huvide ja selle isiku normaalse arengu tingimuste vastu.

3. Kuritegelik käitumine huligaansuse toimepanekul.

VNFSV KrK § 74, nagu juba osutatud, määratleb huligaansust kui ulaklike tegude toimepanekut ühenduses ilmse lugupidamatusega ühiskonna vastu. Huligaansuse sellise määratluse annab ka enamik liiduvabariikide kiriminaalkoodekseid. Mõningaid erisusi huligaansuse määratluses sisaldavad Ukraina ja Valge-Vene kriminaalkoodeksid. UNSV KrK täiendab huligaansuse mõistet osutusega lugupidamatusele Vabariigi vastu, Valge-Vene NSV KrK — osutusega lugupidamatusele isiku vastu.

Ulaklikkus on huligaansuse põhiline tunnus. Sageli samastatakse ulaklikkuse mõistet lapse vallatlusega. Muidugi pole see õige. Ulaklikkuse vahel, mida mõistetakse lapseliku vallatlusena, ja

ulaklikkuse kui kriminaalselt karistatava teo vahel on oluline erinevus.

Ulaklike tegude na tuleb kriminaalõiguses mõista ainult selliseid tegusid, mis on toime pandud „lõbust“, „uljusest“, „hooplemisest“ jne., mis ulatuvad kaugele välja lapseliku vallatluse piiridest ja sisaldavad ühiskondlikku ohtu. Siiski ei ole mitte igal ulaklikul teol kuriteolise huligaansuse koosseisu. Ulaklikud teod esinevad ainult siis kuriteolise huligaansusena, kui nende tegude toimepanek on ühendes ilmse lugupidamatusega ühiskonna vastu. Lugupidamatus ühiskonna vastu on lugupidamatus sätitud sotsialistliku õiguskorra, sotsialistliku ühiselu reeglite ja aluste vastu.

Huligaansuse iseloomulikuks tunnuseks on ühtlasi ka ta avalikkus¹. Ulaklikud teod ilmutavad harilikult ainult siis lugupidamatust ühiskonna vastu, kui nad pannakse toime avalikult.

Ulaklike tegude vorm ja avaldumise viisid võivad olla harukordselt mitmesugused. Ulakliku käitumise kõigile vormidele ja viisidele on ühine lugupidamatus ühiskonna vastu, ühiskondliku korra ja kodanike rahu rikkumine, lugupidamatus meie maa ja töötavate masside kultuuriliste saavutuste vastu. Siia kuuluvad näiteks ebatsensuursed väljendused, söimused, sõimused, tarvitamine, loomulike vajaduste avalik toimetamine, kodanike tülitamine tänaval, oheldamatuse avaldused kinos, teatris jne. On vastuvaidlematu, et säärast laadi teod osutuvad ühiskondliku korra jämedaks rikkimiseks ja lugupidamatuse avalduseks sotsialistliku ühiselu reeglite vastu.

¹ Vt. lk. 11, nota 1. — Vastut. toimet. märkus.

Kui huligaansus pole seotud vägivallatarvitamisega isiku kallal või pole sihitud NSV Liidu kodanike varanduslike huvide vastu, siis ei kutsu selle kvalifitseerimine esile kahtlusi ja vigu. Keerukam on lugu siis, kui huligaansus on ühenduses vägivalla toimepanemisega isiku kallal või on sihitud vara kahjustamisele. Reeglipäraselt on neil juhtudel antud mitte ainult huligaansuse, vaid ka teise, kriminaalkodeksi teistes paragraafides ettenähtud kuriteo koosseis, sest vägivald isiku kallal või vara kahjustamine on iseseisvad kuriteovormid.

Neil juhtudel esineb niinimetatud kuritegude kogum.

VNFSV Ülemkohtu pleenum seletas juba 1926. a., et VNFSV KrK § 74 järgi saab kvalifitseerida ainult neid ulaklikke tegusid, mis on ühenduses lugupidamatusega ühiskonna vastu, kuid mis iseenesest ei sisalda mõnd VNFSV KrK Eriosa teistes paragraafides ettenähtud kuritegu.

4. Kurjategija süü.

Huligaansus eeldab tahtlikku tegutsemist, kusjuures tahtlus võib olla ainult otsene. Tahtlus huligaansuse juures seisneb selles, et süüdlane on teadlik, et ta paneb toime ulaklikke, ühiskonna vastu ilmse lugupidamatusega seoses olevaid tegusid; ja et ta soovib neid tegusid toime panna.

5. Kuriteo subjekt.

Süüdlaseks huligaansuse toimepanemises võib olla iga süüdiv isik, kes on käitunud huligaanselt. Alaealisi, kes pole veel saanud 16-aastaseks, ei või võtta kriminaal-vastutusele huligaansuse pärast. Alaealiste, alates 12 aastast, vastutusele võtmise huligaansuse eest ei saa olla õige, sest 1935. a. 7. aprilli seadus, mis käsitleb alaealiste vastutuselevõtmist ses seaduses loeteldud kuritegude eest, ei sisalda vihjet huligaansusele. Seda seadust ei saa laiendavalt tõlgendada. Kui aga 12—16-aastase alaealise tegudes leidub mingisuguse isikuvastase kallaletungi tunnuseid, vastutab ta vastavalt kehavigastamise eest. Kui aga alaealiste tegudes ilmneb huligaansuse tunnuseid, võetakse vastutusele alaealiste vanemad; NSVL RKN ja ÜK(b)P KK määrus 31. maist 1935. a. kohustas „...Töölis-talu-poegade Miilitsa Peavalitsust tugevdama võitlust laste ja alaealiste poolt uulitsail toimepandava huligaansuse (kaklused, möödujate solvamised, sõitmine trammi puhvritel jne.) vastu.“ Miilitsaorganeile anti õigus „...karistada vanemaid laste ulakluse ja tänavahuligaansuse eest administratiivkorras 200 rbl. piirides“.

6. Lihtne huligaansus¹.

Kriminaalkodeks näeb ette kaht liiki huligaansust: lihtsat ja rasket. Lihtne huligaansus (VNFSV KrK § 74 lg. 1) on esmakordselt toimepandud huligaansus ilma mingisuguste raskendavate asjaoludeta.

¹ Vt. lk. 11, nota 1. Vastut. toimet. märkus.

Samasugune käsitus lihtsast huligaansusest on ka teiste liiduvabariikide kriminaalkoodeksitel, välja arvatud Ukraina ja Uzbeki vabariigi omad, mis üldse ei näe ette lihtsa huligaansuse liiki.

Olulisi erinevusi leidub liiduvabariikide kriminaalkoodeksites lihtsa huligaansuse eest määratava karistuse sättemises.

VNFSV KrK näeb ette lihtsa huligaansuse karistusena paranduslikke töid kuni kolme kuuni, juhul, kui eeltähendatud teo toimepanijale kuni kriminaaljälitamise algatamiseni ei ole määratud administratiivtrahvi.

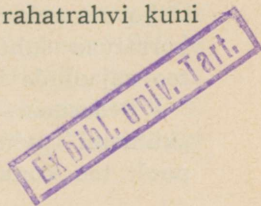
Valge-Vene ja Gruusia vabariigi KrK-te kohaselt jälitatakse lihtsat huligaansust ainult kriminaalkorras. Valge-Vene NSV KrK järgi on lihtne huligaansus karistatav paranduslike töödega kuni kuue kuuni, Gruusia NSV KrK järgi paranduslike töödega kuni ühe aastani või rahatrahviga kuni 300 rbl.

Tadžiki NSV KrK järgi karistatakse lihtsat huligaansust paranduslike töödega kuni kolme kuuni.

Armeenia NSV KrK järgi — paranduslike töödega kuni kolme kuuni või rahatrahviga kuni 500 rbl.

Turkmeeni NSV KrK järgi — paranduslike töödega kuni kolme kuuni või rahatrahviga kuni 300 rbl.

Azerbaidžani NSV KrK näeb karistuse kõige karmima määrana lihtsa huligaansuse eest ette paranduslikud tööd kuni ühe aastani või rahatrahvi kuni 1000 rbl.

7. Raske huligaansus.

Raske huligaansusena esinevad VNFSV KrK § 74 2. lõike järgi ulaklikud teod, mis seisnesid märatsemises või korratuses, või olid teistkordselt toime pandud, või kui tõrguti neid lõpetamast, hoolimata ühiskondliku korra kaitse organite hoiatusest, või kui nad oma sisult olid eriti küünilised või jultunud.

Et tunnistada kuritegu raskeks huligaansuseks, piisab ainult ühestainsastki seaduses näidatud tunnusest, kuid see tunnus peab tingimata esinema.

„Teistkordselt toime pandud“ huligaansuse all tuleb mõista uue ulakliku teo toimepanemist pärast sellise teo sooritamist varemini.

„Märatsemine“ ja „korratuse“ on küllaltki laialdased ja ebamäärased mõisted. On selge, et terve rida sotsialistliku õiguskorra rikkumise juhtumeid, mida saab käsitada lihtsa huligaansusena, siiski ühel või teisel määral sisaldab märatsemise või korratuse elemente.

Seepärast peab märatsemise ja korratuse kui huligaansust kvalifitseerivate asjaolude juures silmas pidama ühiskondliku korra rikkumise tähtsamaid fakte. Küsimuse Kriminaalkodeksi esimese ja teise lõike rakendamisest iga konkreetse märatsemise või korratuse suhtes otsustab kohus igal üksikul juhul teo asjaolude kõigekülgsel uurimisel põhjal.

Sedasama peab ütlema ka „jultumuse“ ja „künismi“ puhul, mis samuti tehakse kindlaks kohtu poolt teo konkreetsete asjaolude uurimisel alusel.

Gruusia, Azerbaidžani, Turkmeeni, Tadžiki ja Armeenia NSV kriminaalkoodeksid omandasid tervikuna VNFSV KrK § 74 2. lõikes antud raske huligaansuse mõiste, välja arvatud Tadžiki NSV KrK, mis raske huligaansuse mõistet täiendab osutusega ulaklike tegude kuritahtlikule iseloomule.

Ukraina, Valge-Vene ja Uzbeki NSV KrK-d paigutavad raske huligaansuse liiki ka alaealiste suhtes, isikute rühma poolt (Ukraina NSV ja Valge-Vene NSV KrK-d) või naiste suhtes (Ukraina NSV ja Uzbeki NSV KrK-d) toimepandud ulaklikud teod.

Karistusena kvalifitseeritud huligaansuse eest esineb vabaduskaotus kuni 5 aastani.

8. Huligaansuse eri liike.

Uzbeki NSV ja Valge-Vene NSV kriminaalkoodeksites on ette nähtud ka huligaansuse eri liigid.

Ukraina NSV KrK käsitleb peale eelnimetatud raske huligaansuse liikide ka tapmisega, vägistamisega ja raskete kehavigastustega seotud huligaansust. Uzbeki NSV KrK räägib huligaansusest seoses nimetatud tegudega või süütamisega. Nende kahe vabariigi kriminaalkoodeksid näevad ette raske huligaansuse eri liikide karistusena vabaduskaotuse kuni 10 aastani.

Tapmistega, vägistamisega, kehavigastamisega ja süütamistega seoses esineva huligaansuse eristamist raske huligaansuse eri liikidena Ukraina NSV ja Uzbeki NSV KrK-des ei saa pidada õigeks, sest see viib huligaansuse mõiste liigsele avardamisele KrK nende paragraafide arvel, mis käsitlevad nimetatud kuritegusid.

Selliseid tegusid tuleb kvalifitseerida banditismina, sest need ulatuvad kaugele välja huligaansuse raamidest, kasvades ohtlikumateks kuritegudeks.

III peatükk.

KOHTUPRAKTIKA HULIGAANSUSE ASJADES.

1. Huligaansuse ja teiste kuritegude piiritlemine.

Meie nõukogude kohus peab huligaansusega kõige otsustavamalt võitlust. Kohtupraktika ulaklike tegude asjades eristab õieti lihtsa ja raske huligaansuse liike, piiritleb õieti huligaansuse ja teised sellega sarnanevad kuriteod ja määrab karistuse huligaanidele vastavalt sooritatud kuriteo raskusele, kurjategija süü ja ühiskonnaohtlikkuse astmele.

Ent siiski esineb kohtupraktikas huligaansuse asjades seni veel reas juhtumeis vigu kuritegude õiges kvalifitseerimises ja karistuse määramisel.

Huligaansus puutub tihedalt kokku rea teiste kuritegudega, kõige sagedamini isikuvastaste kuritegudega — kehavigastuste, peksmiste, löömiste, solvamistega jne.

Kohtunikud peavad meeles pidama, et kehavigastuste tekitamist, peksmist, löömist, solvamist jne., mis on toime pandud teatava tahtlusega (omakasu, kättemaks, õelus jne.), tuleb kvalifitseerida mitte kui huligaansust, vaid KrK teiste vastavate paragraafide alusel. Kuid siiski võib neid tegusid üksik-

juhtumel kvalifitseerida ka KrK § 74 alusel, kui nad on toime pandud huligaanlike ajede mõjul.

Kohtupraktika näitab, et isiku- või varavastaseid kuritegusid, mis on toime pandud joobnud olekus, kuid mis sugugi ei esine huligaansusena, kvalifitseeritakse sageli KrK § 74 alusel. Seesugune kohtupraktika on väär.

Tuleb märkida, et mõnikord huligaansuse kujul toimuvad kontrrevolutsioonilised kuriteod, nagu lööktööliste, ühiskondlaste ja aktivistide peksmine nende poliitilise või toodangulise aktiivsuse pinnal, koosolekute ja ühiskondlike ettevõtete tahtlik nurjaajamine huligaansete gruppide poolt jne.

VNFSV Ülemkohus selgitas 1935. a. 14. veebruari määrusega: „Mitte võimaldada kvalifitseerida VNFSV KrK § 74 järgi selliseid huligaanide gruppide poolt toimepandud kuritegusid või kuritegusid, mis on ühenduses lööktööliste, ühiskondlaste ja aktivistide peksmisega seoses viimaste ühiskondliku ja toodangulise aktiivsusega, ja kvalifitseerida neid kuritegusid KrK teiste vastavate paragraafide järgi.“

Mõnikord areneb huligaansus banditismiks. Kohtupraktika teab juhtumeid, kus huligaansete ajede mõjul huligaansete gruppide poolt teostati bandiitliku iseloomuga avalikke kallaletunge relvade kasutamise, minnes kuni töötava elanikkonna terroriseerimiseni.

Niisuguse huligaansete ajede mõjul toimunud bandiitliku kallaletungi näiteks võib olla tegu, mida arutas Moskva linnakohus, nimelt kallaletung NSVL Ülemnõukogu deputaadile seltsimees Gudovile ¹.

¹ Selle asja sisu on toodud „Pravdas“ 1938. a. 12. ja 14. mai numbrites.

Veel on küllalt juhtumeid, kus kohtunikud kvalifitseerivad huligaansusena teatud omakasulikest või muudest isiklikest motiividest tingitud kallaletunge isikule või varale, selle asemel et rakendada seaduse teisi vastavaid paragraafe. See viib KrK § 74 rakendamise liigsele laiendamisele nende paragraafide arvel, mis käsitlevad kuritegusid isiku või vara vastu. Illustratsioonideks huligaansuse paragraafi ebaõige rakendamise kohta tegude suhtes, mis sisaldavad teiste kuritegude tunnuseid, võivad olla järgmised näited:

Dnepri basseini veetranspordikohus mõistis 7. sept. 1938. a. Ukraina NSV KrK § 70 1. lõike alusel sepa, kes varem polnud kohtulikult karistatud, ja tüürimehe, kes varem polnud kohtulikult karistatud, kummagi vabaduskaotusele kolmeks aastaks.

Kohus tegi kindlaks, et 19. juulil 1938. a. K. mitte-kaines olekus tungis veeteelaste ühiselamu ühte tuppa, kus elasid naised, laaberdas, peksis naistöölist Z., lõi B-le pingiga pähe, kui see Z-d kaitses, tarvitas eba-tsensuurseid sõnu, solvates teisi naisi.

Ühiselamust möödusid sadama partorg ja klubi-juht; kuuldes kisa ja sõimu, astusid nad K. juurde ja manitsesid teda huligaansust lõpetama. Vastuseks sellele lõi K. partorgile vastu pead.

S., olles joobnud olekus ja saades teada, et K. oli peksnud tema naist B., tuli ühiselamusse ning alustas kaklust K-ga, lüües sellele haavu pähe ja õlga.

Õieti kvalifitseerides süüaluse K. tegusid Ukraina NSV KrK § 70 1. lõike järgi, kohus leidis ebaõigelt huligaansuse koosseisu süüaluse S. tegudes. Süüaluse S. tegusid ei saa nimetada huligaansuseks, sest tema tegusid juhtis kindel eesmärk — kättemaks

tema naise solvamise eest, kuna kuritegu ise on keha-vigastuse tekitamine.

Leningradi linna Dzeržinski rajooni rahvakohus mõistis 25. okt. 1937. a. töölise M., kes oli varem kohtulikult karistamata, VNFSV KrK § 74 2. lõike alusel vabaduskaotusele kaheks aastaks. Eel- ja kohtuliku uurimise materjalidega on tuvastatud järgmist: 16. sept. 1937. a. astus M. töölt tulles einelauda ja jõi viina. Einelauast väljudes kohtas M. kolme kodaniku, kes seisis õllepoe lähedal ja hakkasid temaga riidu norima. Üks neist — N. — virutas M-le hoobi, lõhestades ta huule. M. tormas talle järele ja hakkas teda peksma.

Kohus kvalifitseeris ebaõigesti kodanik M. tegusid VNFSV KrK § 74 2. lõike alusel, sest mingeid ulaklikke tegusid, mis oleksid olnud seoses lugupidamatusega ühiskonna vastu, ta toime ei pannud.

M. teod moodustavad tervisriket mittepõhjustanud tahtliku kerge kehavigastuse koosseisu (VNFSV KrK § 143, lg. 2).

Näitena sellest, kuidas VNFSV KrK paragraaf 74 järgi kvalifitseeritakse kuritegusid, millel pole midagi ühist huligaansusega, võib tuua süüaluse autojuht R. asja, kes oli varem kohtulikult karistamata ja kelle Katškovi rahvakohus (Altai krais) mõistis vabaduskaotusele kaheks aastaks VNFSV KrK § 74 2. lõike alusel.

R. kuritegu avaldus selles, et juhtides veoautot mittekaines olekus ta arendas kiirust 60 km tunnis, ei suutnud masinat valitseda ja kihutas Viljalao kontori ruumidesse, vigastades masinat. Süüaluse tegusid ei saa mingil juhul nimetada ulaklikeks, ühiskonna vastu ilmse lugupidamatusega ühenduses olevaiks. Nende

kvalifitseerimine kohtu poolt huligaansusena § 74 2. lõike järgi on ebaõige.

Huligaansuse oluliseks tunnuseks, nagu juba eespool on näidatud, on tema avalikkus. Ulaklikud teod moodustavad ainult siis huligaansuse koosseisu, kui neis ilmneb lugupidamatus ühiskonna vastu ja kui nad on toime pandud enam või vähem avalikult. Siit järgneb, et ulaklikud teod, mis on toime pandud mitte-avalikult, ei või moodustada huligaansuse koosseisu¹. Nii näiteks ei või kvalifitseerida huligaansusena tülitsemisi, solvamisi, ebatsensuursete laulude laulmist, ebatsensuursete sõnade tarvitamist jne., mis on toime pandud mitte avalikus kohas, vaid erakortereis, perekonnas (kui need teod ei riku naabrite rahu), vaid neid tuleb käsitleda KrK vastavate paragraafide järgi.

Samuti ei või kvalifitseerida huligaansusena töötavate isikute omavahelisi arusaamatusi ja konflikte, mis tekivad olustikuliste suhete pinnal.

Näiteks mõistis Moskva linna Kominterni rajooni rahvakohus 10. juunil 1937. a. hoopis ebaõigelt VNFSV KrK § 74 2. lõike alusel varem kohtulikult karistamata 34-aastase ametniku B. vabaduskaotusele kaheks aastaks.

B. ilmus mittekaines olekus oma sugulaste korterisse, kohtas siin oma naist, kellest ta mõni aeg lahus oli elanud, ja haavas teda noaga.

Materjalidest nähtub, et mehe ja naise vahel oli enne seda olnud mingi lahkeli, ja naise haavamine toimus lahuselu pinnal tekkinud ebatervete suhete tagajärjel.

Kõik see toimus mitte avalikus kohas, vaid era-

¹ Vt. lk. 11, nota 1. — Vastut. toimet. märkus.

korteris, isegi üksikus toas. Sellest hoolimata kvalifitseeris kohus B. teguviisi ulaklikkusena avalikus kohas ja mõistis ta süüdi kuritahtlikus huligaansuses. Õige oleks olnud kvalifitseerida B. teguviisi KrK § 143 1. lõike alusel.

Kirgiisi NSV Nõukogu rajooni rahvakohus mõistis 20. aprillil 1938. a. D. vabaduskaotusele kolmeks aastaks VNFSV KrK § 74 2. lõike alusel. Eeluurimise materjalidega on kindlaks tehtud, et D. süstemaatiliselt peksis oma naist. Süüalune kohtus oma süüdi ei eitanud. NSVL Ülemkohtu Kohtukollegium toimis täiesti õieti, ümber kvalifitseerides D. kuriteo § 74 2. lõikelt VNFSV KrK § 146 2. lõikele, jättes endiseks kohtu poolt määratud karistusmäära.

2. Lihtsa ja raske huligaansuse piiritlemine.

Kohtud unustavad sageli olulise vahe lihtsa ja raske huligaansuse liikide vahel. Esmakordselt toimunud, tähtsusetuid eksimusi, millega ei kaasne erilist „määratsemist“ või „korratust“, „erilist künismi või jultumust“, kvalifitseerivad kohtunikud sageli raske huligaansusena, kohaldades VNFSV KrK § 74 2. lõikes ettenähtud maksimaalset sanktsiooni.

Sagedad on sellised süüdimõistmise juhtumid VNFSV KrK § 74 2. lõike alusel, kus isikute tegudes üldse ei esine kuriteo koosseisu, või kus nende teod on niivõrd tähtsusetud, et võivad olla arutamisobjektiks seltsimeeste-kohtutes, koosolekuil, ajakirjanduses jne.

Näiteks mõistis Kalmõki ANSV Kesk-Ulutši rahvakohus 17. nov. 1937. a. 53-aastase varem kohtu

poolt karistamata kolhoosniku E. vabaduskaotusele 2¹/₂ aastaks VNFSV KrK § 74 2. lõike alusel. E. ilmus mittekaines olekus kolhoosi juhatusse ja solvas sealviibivaid kaastöölisi ning kolhoosi esimeest. E. palus kohe vabandust. On täiesti selge, et E. tegudes pole kriminaalkuriteo koosseisu ja et neid oleks võinud arutada kolhoosnikute koosolekuil või seltsimeeste-kohtus.

Kui huligaansete tegude toimepanija, tegutsedes esmakordselt ja juhuslikult, on hea tootja, on vähese tähtsusega asju otstarbekam anda arutamiseks seltsimeeste-kohtutele, kellel vastuvaidlematult on suur tähtsus võitluses huligaansusega. Üksikuil juhtumel ei vaja tähtsusetud huligaansed eksimused üldse kohulikku arutamist; küllaldaseks võib osutuda ühiskondlik mõjustus, teatava avaliku arvamuse loomine ajakirjanduse kaudu, arutlused koosolekuil, mõjutused kommunistlike noorte ja ametiühingute joont mööda jne.

3. Kurjategija isiksuse ning asjaolude uurimine karistuse määramisel.

Olulisteks puudusteks kohtupraktikas koos ulaklike tegude ebaõige kvalifitseerimisega on ka tõsiste vigade esinemine karistuste määramisel huligaansuse eest.

Peab ütlema, et KTK ja RKN 1935. a. 29. märtsi määrust „Abinõudest võitluses huligaansusega“ ei mõistnud õieti mitte kõik kohtualal töötajad. Mõned kohtunikud võtsid seda määrust mehaaniliselt kui seadust, mis kõvendab karistust üldse. Kohtunikud

peaaegu lakkasid kohaldamast huligaansuse eest teisi karistumäärasid peale pikaajalise vabaduskaotuse. Ometi taotles valitsuse määrus mitte üldist karistuste raskendamist, vaid üksnes karistuste raskendamist kuritahtliku huligaansuse enamohtlike liikide eest.

Karmi karistuse raskus peab olema sihitud esmajoones huligaanide retsidivistide vastu, huligaansete gruppide „peameeste“ ja eriti kuritahtlike ja ohtlike huligaansete tegude vastu.

Karistuste määramisel huligaansuse eest on vähe, kui juhindutakse ainult VNFSV KrK § 74 tunnustega, vaid tuleb pöörata tõsist tähelepanu ka huligaansuse iseloomule ja tagajärgedele.

Praktikas esineb ikka veel juhtumeid, kus kohus hoopiski ei arvesta kaebealuse isiksust. Seepärast juhtub, et mõned kohtunikud kõrvuti kuritahtlike huligaanidega, töödistsipliini desorganiseerijatega kohaldavad karistusi samas määras ka ausatele töölisele, headele tootlejaile, kes on esmakordselt toime pannud mittekuritahtliku huligaansuse. Raske huligaansuse karmidele karistumääradele mõistetakse inimesi, kelle suhtes on täiesti võimalik rakendada seltsimeeste-kohtute mõjutusvahendeid.

Taškendi linna 168. jaoskonna rahvakohus mõistis 17. novembril 1937. a. Uzbeki NSV KrK § 97 1. lõike (kuritahtlik huligaansus) alusel 22-aastase töölise R., 22-aastase töölise Z. ja 25-aastase E., kõik varem kohtulikult karistamatud, vabaduskaotusele viieks aastaks ühes kõigi õiguste kaotamisega kaheks aastaks.

Uzbeki NSV Ülemkohtu Kassatsiooni Kolleegium võttis kõigi õiguste asemel süüdimõistetuilt ainult valimisõiguse, kuna muus osas kohtuotsus jäi jõusse.

Süüdimõistatud, olles mittekaines olekus, purustasid kod. Š. akna ja mürdsid maha aia. Astudes klu-bisse „Kor“, hakkasid nad tülitama naisi ja sõimlesid ebatsensuursete sõnadega. Klubi juhatusel, kes nõu-dis nende eemaldumist, nad ei alistunud. Tuli kohale kutsuda kaks militsionääri.

Tehti kindlaks, et süüdimõistatud olid joonud oma seltsimehe E. tagasituleku puhul T. T. Puna-armeest. Kodanik Š. aed murti mitte tahtlikult, vaid juhuslikult, kui üks süüdimõistetuist takerdus aia külge. Ei tule õigeks pidada, kui tähendatud tegude eest noori töölisi, kes olid varem kohtulikult karis-tamata, mõistetakse süüdi kõige kõrgemal määral ühes õiguste kaotamisega. Seepärast NSV Liidu Ülem-kohtu eesistuja protesti peale NSV Liidu Ülemkohtu Kohtukolleegium alandas karistust kõigile süüdimõis-tetuile vabaduskaotuseni kaheks aastaks, ilma õiguste kaotuseta.

Üldistades kohtupraktikat huligaansuse asjades, tuleb kokkuvõttes öelda, et otsuse tegemisel peab kohus esmajoonel veenduma selles, kas toimepandud tegu tõeliselt on huligaansus ja mitte mingi muu, sel-lega sarnanev kuriteoliik.

Edasi tuleb KrK paragraafi rakendades teo asja-olude uurimise põhjal otsustada, missugust huligaan-suse-paragraafi lõiget süüaluse suhtes rakendada: kas esimest, mis käsitleb lihtsat huligaansust, või teist, mis käsitleb rasket huligaansust. Kui süüdistatava tegudes ilmneb nii huligaansuse kui ka mõne teise kuriteo koosseis, siis vastutab ta nende kuritegude

kogumi alusel. Karistusmäära kindlaksmääramisel tuleb arvestada teo kõiki asjaolusid, kuriteo iseloomu, selle tagajärgi, aga ühtlasi ka süüdlase isiksust, tema tegevust minevikus, kuriteo toimepanemise motiive ja põhjusi jne. Tuleb rangelt eristada karistusi, mida kohaldatakse kuritahtlike huligaanide, retsidivistide, huligaansete salkade organiseerijate jne. suhtes, karistustest isikuile, kes on esmakordselt pannud toime ulaklikke tegusid, mida ei saa tunnistada kuritahtlikeks.

Lõpuks tuleb kohtul huligaansuse asju arutades meeles pidada, et mõnikord huligaansuse katte all toimuvad vaenulikud teod, mis pole midagi muud kui maskeeritud kontrrevolutsioonilised kuriteod, mida tuleb karistada KrK vastavate paragraafide järgi.

IV peatükk.

NÕUKOGUDE ÜHISKONDLUSE ÜLESANDEID VÕITLUSES HULIGAANSUSEGA.

Oluline tähtsus võitluses huligaansusega on seltsimeeste-kohtutel.

Seltsimeeste-kohtud esinevad kogu töökollektiivi ühiskondlik-moraalse mõjutuse erilise vormina meie ühiskonna mahajäänutele ja ebakindlaile elementidele.

Seltsimeeste-kohtud osutuvad tähtsaks võitlusvahendiks vanade jäänuste ja eelarvamuste väljajuurimisel. Seltsimeeste-kohtute ülesanne on abistada olustiku sotsialistlikku ümberkorraldamist, mobilisee-

rida avalikku arvamust vana tumeda elukorra jäätmete vastu.

Kapitalismi jäänuste olemasolu inimeste teadvuses ilmneb ebasotsialistlikus tootmisse suhtumises mõnede tööliste poolt, kes pole veel saanud proletaarset karastust. Seltsimeeste-kohtud peavad abistama parteid ja teisi ühiskondlikke organisatsioone nende uute tööliste ümberkasvatamisel, kes hiljuti on tulnud tootlusse, kes pole veel teadlikuks saanud sotsialistliku töödistsipliini kindlustamise kogu tähtsusest.

Kõiki vähetähtsaid huligaansuse asju, ühiskonnavastast käitumist peaksid arutama seltsimeeste-kohtud.

Seltsimeeste-kohtud peavad võitlema meie ettevõtteis, asutistes, tööliste ühiselamuis ja barakkides ikka veel asetleidvate sõimu, kakluste, korratuste, peksmiste, naisesse hoolimatu suhtumise jne. juhtumite vastu, mis väljenduvad mitmesugustes huligaanses tegudes ja on saanud oma alguse tsaristlik-kapitalistlikus korras töötajate pimedusest ja harimatusest.

Iga seltsimeeste-kohtule õieti läbivaatamiseks antud huligaansuse asi organiseerib töölisi aktiivseks võitluseks meie ühiskonna üksikute liikmete kultuurilise mahajäävusega ja loob töötajate keskel avaliku arvamuse, mis mõistab kõlblalt hukka huligaansuse.

Seltsimeeste-kohtud äratavad huligaanides avaliku arvamuse ja mõjutuse kaudu kohusetunnet ühiskonna vastu ja sotsialistliku ühiselu reeglite täitmise tunnet.

Määratu tähtsat osa võitluses huligaansusega eriti alaealiste ja noorsoo keskel peab etendama ametiühingute, kommunistlike noorte ja teiste ühiskond-

like organisatsioonide aktiivne poliitilis-kasvatuslik töö.

Suur tähtsus võitluses huligaansusega on ametiühingute töö. Ametiühingute allorganite tegevus tuleb korraldada nõnda, et ükski ulaklik tegu ei pääseks mööda nõukogude ühiskondlusest. Ametiühingud peavad mobiliseerima tööliste ja teenistujate tähelepanu võitluseks huligaansusega, looma kõlbla õhkkonna, mis soodustab huligaansuse likvideerimist.

Määratu suur osa võitluses elu-oluliste elementide laostumise ja ulaklike tegude ilmnemise vastu kuulub kommunistlike noorte organisatsioonile, kes peab võitlema noorsoo bolševistlikult moraalse ilme eest, noorsoos kõrgete ideeliste ja kõlblate omaduste kasvatamise eest, selliste inimeste kasvatamise eest, kellele on võõrad mitteteadlikkus, distsiplineerimatus, lodevus ja lugupidamatus ühiskonna vastu.

Rahvakohtud, kõrvuti otsustava võitlusega huligaansuse vastu, peavad hoolikalt uurima huligaansuse põhjusi ja õigeaegselt signaliseerima seltskondlikele organisatsioonidele poliitilis-kasvatusliku kultuuritöö puudustest, kasutades selleks eriti ka kohtuniku aruande-ettekandeid töölis- ja muudel koosolekutel.

SISUKORD.

	Lk.
I ptk. Ülesanded huligaansusega võitlemisel	3
1. Sotsialismi võit ja sotsialistlik kultuur .	3
2. Huligaansus — kapitalismi jäänuste üks avaldusi inimeste teadvuses	5
3. Sotsialistliku distsipliini kasvatamine ja võitlus huligaansusega	8
4. Kohtu ülesanded võitluses huligaansusega	8
II ptk. Nõukogude kriminaalseadusandlus huligaansu- sest	10
1. Huligaansuse mõiste määratlemine	10
2. Huligaansuse objekt	11
3. Kuritegelik käitumine huligaansuse toi- mepanekul	13
4. Kurjategija süü	15
5. Kuriteo subjekt	16
6. Lihtne huligaansus	16
7. Raske huligaansus	18
8. Huligaansuse eri liike	19
III ptk. Kohtupraktika huligaansuse asjades	20
1. Huligaansuse ja teiste kuritegude pii- ritlemine	20
2. Lihtsa ja raske huligaansuse pii- ritlemine	25
3. Kurjategija isiksuse ning asjaolude uuri- mine karistuse määramisel	26
IV ptk. Nõukogude ühiskondluse ülesandeid võitluses huligaansusega	29

A-11726

**„RAHVAKOHTUNIKU JA RAHVAKAASISTUJA
BIBLIOTEEGIS“ ILMUVAID TEOSEID:**

Tšeltsov: Kohtu alla andmine.

Koževnikov: Kriminaalasjade alluvus.

Laptev: Kuriteo koosseis ja kriminaalasjade kvalifikatsioon.

Arsenjev: Kohtuistung kriminaalasjus.

Koževnikov: Kohtuotsus kriminaalasjus.

„ Otsuste peale edasikaebamine ja protestimine
kriminaalasjus.

Menšagin: Kuriteod võimuorganite vastu.

Utevski: Kuriteost osavõtt.

Durmanov: Karistuse aegumine ja kustumine.

Lapšina: Abort.

Abramov: Kohtuistung tsiviilasjus.

„ Kohtuotsus tsiviilasjus.

Reichel: Alimentide asjad.

„ Võitlus spekulatsiooniga.

Kleinman: Kohtu otsuste ja määruste peale edasikaebamine
ja protestimine tsiviilasjus.

Jt. jt.

HIND 1 RBL. 10 KOP.